

Nell Leyshon
De kleur van melk

2013
Uitgeverij XL
Leidschendam

't jaar was achttien honderd dertig in de jaren van onze heer. en me vader woonde op 'n boerderij en hij had vier dochters waar van ik de dochter ben die 't laatst geboren is.

ook woonden in 't huis 'n moeder en 'n grootvader. wij hadden geen dieren in 't huis hoewel soms de lammetjes binnen kwamen als ze hun moeder kwijt waren en wij ze snachts eten moesten geven.

het verhaal begint in 't jaar achttien honderd dertig. de jaren zijn van de heer.

de dag dat 't begon was geen warme dag om te beginnen. nee 't was 'n kouwe dag om te beginnen en rijp lag op elke grasspriet. maar toen kwam later de zon op en de rijp verdween en de vogels begonnen allemaal. en 't was alsof de zon in me benen zat want ik kreeg 't gevoel dat ik krijg. dat komt in me benen en gaat dan naar me hoofd.

't sap steeg op in de stengels. en de blaadjes krulden open. en de vogels bouwden hun nest.

en de wereld kwam in lente stemming.

ik weet nog waar ik die dag was want ik liet de kippen naar buiten want ze hadden de hele morgen binnen gezeten om eieren te leggen en nu moesten ze naar buiten om te rennen en wormen te eten en insecten wat de eieren lekkerder maakt en ze gingen gras eten

dat begon te groeien na de winter die zo koud was weest.

ik dee de deur open van 't hok waar de kippen leefden en de haan kwam 't eerst naar buiten en hij marcheerde op muziek ook al was die er nie.

de kippen stonden in de deur naar de dag te kijken en ik joeg ze naar buiten in de huiswei en toen hoorde ik mijn zuster beatrice me roepen. ze was blijven staan bij 't hek en ze zei mijn naam.

mary, zei ze. wat doe je?

wat denk je dat ik doe? vroeg ik.

ik denk dat je de kippen naar buiten laat, zei ze.

o ja? zei ik. da's gek want dat doe ik nie. ik heb gedanst met 't haantje en toen hadden we 'n feest met z'n allen en 't varken kwam en hij ging in de grote stoel zitten en ging voor ons allemaal 'n liedje zingen.

jij wordt ook nooit nie beter, zei ze.

hoe kan ik beter worden? vroeg ik. als ik nie echt ziek ben.

jij moet minder praten en meer werken, zei ze.

en jij moet minder kijken naar wat iedereen doet, zei ik, en zelf meer doen wat gedaan moet. waar kom je van heen?

de kerk.

nou daar voer je de beesten nie mee, he?

maar meschien zorgt god nu voor hun eten.

kijk naar me, zei ik, ik loop te slepen met deze grote

teil met voer. ik zie geen god dat doen.
meschien loopt ie nie met eten te zeulen, zei ze, maar
laat ie 't groeien.
sakkerloot, zei ik. en ik dacht dat ik dat zaad had ge-
plant.
zo moet je nie praten.
ik praat zoals ik wil, zei ik.
daar krijg je nog es problemen mee.
o ja?
ja, zei ze. ja.
ik zette me handen in me zij. ik heb me hele leven al
problemen, zei ik, maar ik zeg nog steeds wat ik denk.
dat heb ik gemerkt, zei ze.
waar kwam je van heen zei je.
de kerk, zei ze, want ik heb schoon gemaakt want 't
wordt stoffig.
ik weet ook wel dat 't stoffig wordt, zei ik. ik ben nie
stom.
ze houdt d'r hoofd schuin. o nee, mary?
nee, zei ik. ik ben nie stom. en voordat je 't zegt ik ben
nie langzaam. dat ben ik allemaal nie.
beatrice liep naar 't huis en ik achter 'r aan en we gin-
gen achterom. alleen zag ze 't nie maar moeder stond
daar met 'n emmer boordevol melk in d'r hand. en ze
keek naar beatrice met 'n blik wat zei wat doe je binnen?
ga naar buiten aan 't werk.
en beatrice stond daar met d'r mond open toen zei ze

tegen moeder zo zoet als melk die nie wil schiften, mary
zei dat ik binnen moest komen. ze zei dat u naar mij
had gevraagd.

en toen draaide beatrice zich naar mij om met 'n blik
wat zegt hou je mond.

moeder keek 'r aan, toen zei ze, naar buiten. schiet op.
en beatrice ging.

ik en moeder bleven in de keuken achter.

moeder zei tegen me, heb je de kippen gedaan?

natuurlijk, zei ik. u vroeg me dat dus doe ik dat.

hoeveel eieren?

eieren? zei ik. eieren?

ze keek me aan.

geen vlieg komt op me moeder zitten sinds 't jaar ze-
ventien honderd twee en negentig toen ze 'n week oud
was en 'n vlieg in de kamer kwam en op d'r wieg ging
zitten. maar toen was ze al zo snel als 'n rivier en ze
mepte die vlieg van 'r af en vanaf die dag wisten ze dat
ze nie in d'r buurt moesten komen.

ja, eieren, zei ze. hoeveel waren er?

ik ben de tel kwijt, zei ik.

de tel kwijt? hoe?

hoe? vroeg ik.

ja. hoe.

ah, zei ik, ik weet al wat er is gebeurd.

ze keek me aan. en wachtte.

ik denk, zei ik, dat ik zo druk bezig was met tellen van

me stappen hierheen dat ik glad vergeten ben dat ik de eieren mee moest nemen.

als je stappen kan tellen, zei ze, dan heb je nie genoeg werk en wil je meer hebben. toch?

ik knikte.

anders wordt je vader kwaad op je. en ook op mij. dus ga ze nu maar halen.

dus ik ging terug naar de kippenboet en ik dee de eieren in 'n mand. sommige waren nog warm en op andere zat poep en veertjes.

en eentje lag onder 'n kip en ik duwde 'r er af.

ik telde ze allemaal. twintig en dat brengt ongeluk want eieren moeten altijd oneven zijn dus ik legde die ene terug onder de kip en 't was negentien. ik zei dat ze morgen meer moesten leggen of anders kwamen ze in de pan.

moeder stond bij de tafel. en ze hield 'n mengkom tegen 'r aan alsof ze bang was dat die uit d'r hand op de vloertegels sprong.

ik zette de mand met eieren neer en liep naar de volgende deur.

waar denk je dat je heen gaat? vroeg ze.

naar binnen naar grootvader.

denk nie dat je de hele dag daar binnen blijft. je moet minder praten en meer werken.

weet ik, zei ik.

en ik weet 't ook. maar ik kan 't nie helpen. want ik ben

hoe ik ben. me tong is zo snel als de tong van 'n kat
wanneer ie melk uit de emmer lebbert.

ik liep door naar de andere kamer en daar zat ie bij de
haard. er waren geen vlammen. ik ging in de andere
stoel tegenover 'm zitten en me grootvader keek naar
me en hij glimlachte.

wat heb u zo al gedaan? vroeg ik.

van alles en nog wat, zei ie.

ik schoof me stoel dichterbij. heb violet u gewassen?
o ja, zei ie. of ze me heb gewassen. heb op me vel zitten
schrobben tot 't er zo wat af was. denkt zeker dat ik 'n
koe ben die ze klaar moet maken voor de markt. denk
nie dat ze veel voor me krijgen. zit nie veel vlees aan
me, he?

ik lachte en trok de vacht recht die over z'n benen lag
om die warm te houden want die waren lam omdat ie
van de hooiberg is gevallen.

hoeveel eieren vandaag, jonge dame? vroeg ie.
nie genoeg.

sakkerloot. dan zwaait er wat voor ze.

voor mij zwaait er wat.

geef ze wat klieken. voer ze wat bij. worden ze vetter.
dan leggen ze wel.

de klieken zijn voor 't varken.

pik dan wat van 't varken.

ik knikte. ga ik doen maar 't is 'n sakkerse vreetzak.
grootvader hief z'n vinger op. da's geen taal voor 'n

jonge meid. maar je heb gelijk, 't is 'n sakkerse vreetzak.

ik lachte. en wat gaat u nu doen? vroeg ik.

nie veel te doen. ik eet m'n middagmaal wanneer 't klaar is. daarna 'n dutje. en dan schuifel ik wat rond en jas wat piepers, eet aan tafel met jullie mee, en ga dan naar bed en ben ik weer 'n dag dichterbij de dood. dat moet u nie zeggen.

waarom nie, verduiveld, zei ie. laat maar komen die dood. is de vriend van de werkman.

dat moet u ook nie zeggen.

kom je daarvoor hier, om mij te vertellen wat ik wel en nie moet zeggen?

nee, zei ik. ik ben hier om te zien hoe 't met u is. of u iets nodig heb.

alleen twee nieuwe benen.

o, zei ik.

ja, o.

hij keek in de lege haard daarna weer naar mij. moet je ons nou zien, zei ie, wat 'n raar stel. vier benen samen, en een is er maar goed.

we lachten en ik stond op.

waar ga je heen? vroeg ie.

ze zei dat ik nie de hele dag moest praten. er zullen wel klusjes te doen wezen.

die sakkerse klusjes. ga zitten.

dus ik ging zitten. heb u beatrice gezien? vroeg ik.

grootvader gaapte. ze is hier weest, zei ie, d'r gezeur bracht me nog dichter bij me schepper dan ik al was. ze bad voor me ziel, zo hard dat ik bijna doof werd. wat denkt ze wel? als ze d'r god maar hard genoeg vraagt of ie mij geneest, dat ik dan uit mijn stoel spring en ga dansen? daar is meer dan 'n wonder voor nodig.

en hij lachte. toen begon ie te tranen omdat ie zo lachte en hij pakte z'n roodwitte zakdoek en wreef in z'n ogen. jullie zijn zusters, zei ie. grotere verschillen zijn er nie, al nam je alle vrouwen van 't dorp en daar weer 'n dochter van.

maar ik ben toch uw lieveling? vroeg ik.

hij keek me aan, glimlachte en knikte. tuurlijk ben je dat. maar zeg nie tegen die andere sakkerse meiden dat ik dat gezegd heb.

toen hoorden we moeders stem aan de andere kant van de deur. is zij daar nog steeds aan 't praten?

ik stond op. ik ga nie wachten tot ze binnenkomt en mij 'n oorveeg geeft, zei ik.

ik stopte z'n benen weer toe met de vacht en dee 't raam open en klom naar buiten en sprong in de huiswei. dee 't raam achter me dicht.

ik liep door de huiswei naar de kippenboet en 't andere heken ik had 'n stok in me hand en ik sloeg op de dode distels en 't zaad stoof door de lucht.

wat ben je aan 't doen?

ik keek op en zag vader bij 't hek staan.
kijk nou, zei ie, dat loopt 'n beetje te lanterfant en alsof
je niks beters te doen heb.
ik lanterfant nie, zei ik. ik wou alleen weten waar violet
was.
die is waar ze hoort te zijn, op de driemorgen. waar jij
ook hoort te wezen.
goed, zei ik. ik ga er heen.
schiet op dan. 't is nie zo dat je bijzonder ben. alleen
vanwege dat.
hij wees naar me heen.
ik heb nie gezegd dat ik bijzonder was, zei ik.
ik liep door de huiswei en langs de kippen en over 't
hek en de weg op naar de driemorgen.
ik heb nie gezegd dat ik bijzonder was.
dat heb ik nooit nie gezegd.
en dat heb ik nooit nie gedacht.
me heen is me heen en ik heb nooit 'n ander heen ge-
kend. zo ben ik altijd weest en zo heb ik altijd gelopen.
moeder zegt dat 't zo was toen ik op de wereld kwam.
ik was 'n mormel met haar als melk en ik werd later
geboren dan ze hadden gedacht en daarom was ik als
'n dier bedekt met haar en me nagels waren lang. en ze
zei dat ik even om me heen keek en ik me mond open
dee en gilde en sommigen zeggen dat ik 'm nooit meer
dicht gedaan heb.
en sommigen zeggen dat me moeder ziek was en ze